

AHLEC Universiteit Antwerpen

De Euthanasiewet 20 jaar: tijd voor een evaluatie

**evaluatie van de federale controle-
en evaluatiecommissie euthanasie**
respondent Wim Distelmans

federale commissie euthanasie (FCEE): rol?

wetgever: vertrouwen in artsen geen moordlustige criminelen

- motief is handelen in noodsituatie
- wettelijke regeling is hierop gebaseerd, ook van de FCEE

FCEE: beperkte bevoegdheid

- evalueert of de maatschappelijk afgesproken voorwaarden werden voldaan
- geen waardeoordeel
- geen bevoegdheid in evaluatie beroepsbekwaamheid van artsen
- geen politionele bevoegdheid of bevoegdheid tot onderzoek

federale commissie euthanasie: waarom nodig?

- **buffer tussen artsen en gerecht**
- **didactische rol**
- **zelfcontrole van artsen bestendigen**

federale commissie euthanasie

- **16 effectieve leden (en 16 plaatsvervangende leden)**
 - 8 artsen, 4 juristen/advocaten, 4 bekend met ongeneeslijke patiënten
 - **gender/taalpariteit/pluralistisch / op voordracht van Kamer**
 - **voorzitter per taalgroep verkozen door commissieleden**
 - **commissie beslist geldig bij 2/3 aanwezige meerderheid**
 - **analyse registratiedocumenten**
 - deel I: niet-geanonimiseerd / verzegeld: ophefbaar bij gewone meerderheid
 - deel II: geanonimiseerd: wordt geanalyseerd door de commissie
- binnen 4 werkdagen opsturen

federale commissie euthanasie

- indien **twijfels** over respecteren (grond)**voorwaarden:**
bij 2/3 meerderheid: dossier naar **Procureur des Konings**
- indien bij opheffing anonimiteit:
onpartijdigheid van commissielid in het gedrang:
lid zal **zich verschonen** of wordt gewraakt

federale commissie euthanasie

- **wat met anonieme beoordeling?**

2021: 2700 registratiedocumenten geëvalueerd

245 per vergadering (maandelijks; 11 per jaar)

commissieleden krijgen de documenten in de **maand vooraf** en **beoordelen ze individueel**

merendeel (75 %) de facto geen groepsbespreking:

wettelijke voorwaarden werden duidelijk gerespecteerd (zoals casus EHRM)

maandelijkse groepsbespreking:

secretariaat voorziet **lijst** met volgens hen **onvoldoende of onduidelijke info**: te bespreken

maar: elk lid kan eisen gelijk welk registratiedocument te bespreken (geen 'filtering')

federale commissie euthanasie

- **wat met polypathologie? (≠ ‘voltooid leven’)**

psychiatrische aandoening + andere aandoening: ‘reframing en dus géén psychiater’?

als terminaal (bv. + kanker): **geen psychiater**

als niet terminaal (bv. + incontinentie, ...): **hangt af wat primeert***
psychiatrische aandoening primeert: psychiater
polypathologie primeert: huisarts of andere specialist

*studie tussen 2013-2018:

op 1729 niet-terminale polypathologie:

177 met psychiatrische aandoening

131 tweede arts was psychiater

46 tweede arts was huisarts (7) of andere specialist (39)

federale commissie euthanasie (FCEE)

- **wat met psychiatrische aandoeningen?**

adviestekst (géén richtlijn) Vlaamse Vereniging voor Psychiatrie (VVP; 2017)

ook nog:

Belgisch Raadgevend Comité voor Bioethiek (2017)

Broeders van Liefde (2018)

Zorgnet-Icuro (2018)

Orde der artsen (2019)

‘alle klassieke behandelingsmogelijkheden moeten vooreerst toegepast worden binnen een redelijk behandelperspectief’

bewering: ‘periode van één jaar tussen aanvraag en uitvoering’

dit wordt nergens vermeld in de adviestekst

federale commissie euthanasie (FCEE)

- **gedraagt zich als een rechtbank? Nee, maar**

FCEE is precies opgericht om niet elk registratiedocument naar procureur des konings te moeten verwijzen

geest van de wetgever: **grondvoorwaarden moeten altijd gerespecteerd worden wilsbekwaam, vrijwillig, herhaald, duurzaam verzoek ernstige, ongeneeslijke ziekte*** door ziekte/ongeval onbehandelbaar **ondraaglijk lijden**

procedurele voorwaarden: bv. **schriftelijk verzoek, 1 maand wachttijd, ...**

*bewering: 'weigeren curatieve behandeling en toch in aanmerking voor euthanasie'
verslag FCEE 2014-2015 (p. 41):
'(...) behoudt de mogelijkheid tot euthanasie op voorwaarde dat de weigering betrekking heeft op een **niet-curatieve** behandeling (...)'

federale commissie euthanasie (FCEE)

- **gedraagt zich als een rechtbank?**

interpretatie van de wet? voorbeeld: hulp bij zelfdoding

FCEE beweert niet

‘euthanasiewet laat geassisteerde zelfdoding toe’

FCEE vindt wel (verslag FCEE 2018-2019 p.30)

‘bij geassisteerde zelfdoding dienen de voorwaarden van de euthanasiewet vervuld te zijn’ (omstandigheden en intentionaliteit zijn dezelfde als bij euthanasie)

onrechtstreekse **aard van het handelen onvoldoende** om een **verschillende juridisch regime** te verantwoorden

anders vervolgbaar voor **schuldig verzuim** (niet helpen van persoon in nood)

FCEE volgt hierin **de Raad van State en Orde der Artsen**

vergelijking euthanasiewet

België

- schriftelijk verzoek
- ernstige, ongeneeslijke aandoening door ziekte of ongeval, waardoor ondraaglijk fysiek / psychisch lijden
- terminaal: 1 adviesgevend arts
niet-terminaal: 2 adviesgevende artsen (specialist/psychiater)
1 maand wachttijd
- patiënt onderzoeken / inzage dossier
- bespreking met verplegend team
- resterende opties (inclusief palliatieve) bespreken
- verwijzing naar parket door 2/3 meerderheid
- voorafgaande wilsverklaring enkel bij coma
- één commissie: anonieme beoordeling

Nederland

- ondraaglijk en uitzichtloos lijden
- geen onderscheid terminaal/niet-terminaal
1 adviesgevend arts (SCENarts)
geen maand wachttijd
-
-
- verwijzing naar parket met gewone meerderheid
bij elke verworven wilsonbekwaamheid
5 commissies x 3 leden: niet-anoniem

take home message

20 jaar euthanasiewet

alle commissieleden blijven unaniem sterk onder de indruk van het bestaan en de hoeveelheid ondraaglijk lijden, zowel fysiek als psychisch

niemand is verplicht euthanasie te vragen

niemand is verplicht hieraan mee te werken

het kan enkel op vraag van de patiënt